

Molí del Gelabert

Copons

Ubicació

Comarca:	Anoia
Lloc/Adreça:	Mas Gelabert-Balç d'en Fitó, 08289
Emplaçament	Al nord-oest del nucli urbà, a la riba de llevant de la Riera Gran, sota de la masia
Alçada:	462m
Coordenades:	
Latitud:	41.64422
Longitud:	1.51071
UTM Est (X):	375974
UTM Nord (Y):	4611347

Classificació

Número de fitxa	08071-58
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Modern Popular
Segle	XVII
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	L'edifici es troba en estat ruïnós i cobert de l'abundant vegetació que cobreix la zona
Protecció	Inexistent
Número inventari	IPA 26424
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Difícil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	Ref. Cad.: 08070A00300038

Fitxes associades:

[Molí de cal Torra de la Masia / Molí Torre de la Masia](#)

Autoria de la fitxa Adriana Geladó Prat

Descripció

Edifici aïllat de planta rectangular, situat a uns 60 metres al nord-oest de la masia, a la riba de la riera Gran. L'accés és molt difícil donat que es troba construït en un terreny abrupte amb força desnivell, dins de la finca del mas. Consta de planta baixa i pis, tot i que actualment està força enrunat i ha perdut la coberta i bona part del sector de tramuntana de l'edifici. La façana principal, orientada a migdia, presenta dos accessos diferenciats pels dos nivells en els que es distribueix la construcció. A l'extrem de llevant, donant accés a la primera planta, hi ha un portal rectangular amb la llinda de fusta i un dels brancals bastit amb carreus de pedra ben escairats. Actualment, aquesta planta només ocupa la cantonada sud-est de l'edifici i està bastida damunt la roca mare de la zona. A l'extrem de ponent es localitza la porta d'accés a la planta baixa, de planta en forma d'L. Es tracta d'un portal rectangular reformat que presenta un dels brancals bastit amb carreus i una doble llinda de fusta. Compta amb un arc de descàrrega de pedra disposada a sardinell, situat damunt la llinda. La façana de ponent presenta dues finestres rectangulars obertes a la part superior del parament i una obertura d'arc rebaixat bastit en pedra a sardinell, que es correspon amb la sortida del carcabà. Al interior, la planta baixa estava destinada a les moles. Es conserva el trull de l'antic escairador i una volta de mig punt bastida en pedra, que probablement contendria les moles. El carcabà, situat sota la planta baixa, està excavat a la roca mare i presenta una volta de pedra rebaixada. Conserva una antiga turbina i un tub que es corresponen a una de les reformes del molí. La construcció està bastida en pedra sense desbastar de diverses mides, lligada amb morter de calç i sorra, i disposada en filades més o menys regulars. S'observen diverses reparacions als paraments de la construcció.

Observacions:

La bassa, actualment en desús i ben perduda entre l'abundant vegetació, està situada al nord-est del molí, tocant els murs septentrional i oriental de la primera planta. El molí agafava l'aigua d'una resclosa situada davant del molí de cal Torra i la derivava cap a un rec excavat al terreny, que la portava fins a la bassa. La bassa comptava amb un cup que donava la suficient pressió a l'aigua per fer moure el rodet, que estava situat al carcabà. A través d'un altre rec, l'aigua sortia del carcabà i tornava a la riera.

Història

La referència documental més antiga relacionada amb el molí del Gelabert és de l'any 1671. Es tracta d'un capbreu reial en el qual el propietari del mas Gelabert, Jaume Tudó, confessa tenir en domini directe del rei un molí fariner situat al costat de la riera de la Fontdolla (actual Riera Gran). La família Tudó ha anat mantinguent la propietat de la finca amb el pas del temps. Cap a finals de segle, l'any 1676, hi ha constància indirecta d'una disputa entre els propietaris d'aquest mas i del mas de cal Torra de la Masia, relacionada amb la utilització de la resclosa del molí del Gelabert, que estava situada davant del molí de cal Torra. L'any 1708, el Consell de la Vila de Copons arrenda pel període d'un any a Isidre Tudó el monopoli de la mòlta de gra de tota la vila, tant municipal com particular. S'especifica que la mòlta es farà al molí del Gelabert i que el preu de l'arrendament és de 30 lliures. A mitjans del segle XIX, l'any 1736, la propietat de la masia i del molí és de Ramon Tudó i Torra. Posteriorment, entre els anys 1837 i 1888, la disputa per la utilització de la resclosa documentada a finals del segle XVII va continuar. Sembla ser que la resclosa del molí del mas Gelabert quedava per sota de la sortida d'aigües del molí de cal Torra, de tal manera que el Gelabert no podia aprofitar l'aigua que sortia del carcabà del molí anterior, com passava amb la resta de

molins del terme. Malgrat això, els propietaris de cal Torra al·legaven el contrari. La disputa es resolgué l'any 1888 gràcies a una resolució judicial, tot i que l'enemistat entre les dues famílies es mantingué. La resclosa del molí del Gelabert fou rebaixada. Entre finals del segle XIX i començaments del XX, el molí del Gelabert es trobava en franca decadència i només s'utilitzava per a la mòlta de gra per fer pinso pel bestiar. L'any 1914, després del fort aiguat de Santa Tecla que va negar la bassa i les estructures, el molí deixà de funcionar. Tot i això, la bassa i la sèquia es recuperaren per al rec dels horts del mas, i van estar en funcionament fins que el gran incendi forestal dels anys 80 assolà la zona. Cap a la dècada dels anys 50-60, a les restes del molí s'hi instal·là una turbina que subministrava electricitat a la masia. L'actual propietat de la finca continua essent de la família Tudó.

Bibliografia

AMIGÓ, Jordi; MICALÓ, Anna; VILA, Josep M. (1998). "Els Molins del terme de Copons". A Arqueologia medieval a l'Anoia (ACRAM). Barcelona: Diputació de Barcelona, p. 23-27. IPA (1991). Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya, Copons. MICALÓ I AUMEDES, Anna; VILA I CARABASA, Josep M.; AMIGÓ I BARBETA, Jordi (1997). Els Molins de Copons. Molí del Gelabert. Molí núm. 6. Barcelona: Diputació de Barcelona [inèdit]. MICALÓ I AUMEDES, Anna; VILA I CARABASA, Josep M.; AMIGÓ I BARBETA, Jordi (2000). "Els molins de Copons (Anoia)". A AMIGÓ, Jordi; CAIXAL, Àlvar; CASTELLANO, Anna [et al.]. Estudis històrics sobre patrimoni arquitectònic. Barcelona: Diputació de Barcelona, Quaderns científics i tècnics de Restauració monumental, núm. 11, p. 32-33. MICALÓ I AUMEDES, Anna; VILA I CARABASA, Josep M.; AMIGÓ I BARBETA, Jordi (2001). "Els Molins de Copons". Camí Ral. Butlletí informatiu i d'opinió Vila de Copons, núm. 11, p. 2-3. MICALÓ I AUMEDES, Anna; VILA I CARABASA, Josep M.; AMIGÓ I BARBETA, Jordi (2004). "Molí del Gelabert". Camí Ral. Butlletí informatiu i d'opinió Vila de Copons, núm. 17, p. 2. PALAU RAFECAS, Salvador (1991). "Els molins fariners de la conca de l'Anoia". Miscel·lània Penedesenca, núm. 15, p. 605. RIBA I GABARRÓ, Josep (1991). "Copons". A Josep M. TORRAS I RIBÉ (coord.). Història de l'Anoia. Manresa: Edicions Selectes, v. 1, p. 359. SOTERAS CORBELLA, Montse (2009). "Masies i veïnats de Copons (II)". Camí Ral. Butlletí informatiu i d'opinió Vila de Copons, núm. 27, p. 6-7.

